

Lana Maksima Rumbak

Je napočila nova doba superjunaških filmov?

BATMAN | 2022

Matt Reeves se je z novim **Batmanom** (*The Batman*, 2022) znašel pred težko nalogo – v poplavi superjunaških filmov ustvariti takega, ki bo enega najbolj ikoničnih likov v popularni kulturi predstavil v novi, a še vedno prepoznavni preobleki, in v (post)koronskem svetu prepričati gledalce, da se znova odpravijo v kino. Dober obisk kinodvoran in pozitivni odzivi tako gledalcev kot kritikov kažejo, da je nalogo opravil z odliko. Med razlogi za pozitivne odzive se nemara skriva dejstvo, da smo morali na kakovosten film o Batmanu čakati skoraj desetletje, potem ko se je z **Vzponom viteza teme** (*The Dark Knight Rises*, 2012) zaključila Nolanova trilogija. Kinodvorane pa smo verjetno napolnili tudi doživljenjski *twihardi*, ki filmsko kariero Roberta Pattinsona, zdajšnjega nadvse črnogledega Batmana, spremljamo že poldrugo desetletje in smo po fantastičnih **Dobrih časih** (*Good Time*, 2017, Benny in Josh Safdie), **Visoki družbi** (*High Life*, 2018, Claire Denis) in **Svetilniku** (*The Lighthouse*, 2019, Robert Eggers) skupaj s preostalim svetom navdušeno prikimavali zaslužnemu *mainstream* prepoznanju Pattinsona kot unikatnega igralca z izjemno filmografijo. Hkrati sta Reeves in Pattinson hvalevredno uspela poustvariti človeškost nadčloveške osebe v trenutku, ko večina superjunakov potuje v veselje in se ubada s čarovnijo. Pa je to dovolj, da upraviči slavospev **Batmanu**?

Odtujena sirota Bruce Wayne si kot Batman – še nikdar poprej niso bile meje med eno in drugo identiteto tako zabrisane – otroške travme lajša z nočnimi obračuni s kriminalci, v katerih Pattinson soigralcem nameni več dolgih pogledov kot v vseh filmih sage **Somraka** (*The Twilight Saga*, 2008–2012), kar ob slabih dialogih nesmiselno podaljša že tako dolg film. Ko začne Ugankar (Paul Dano) Batmanu po brutalnih umorih gothamskih funkcionarjev na krajih zločina puščati uganke, se Bruce prelevi v detektiva, ki bi se bolje kot v superjunaškem filmu pravzaprav znašel v filmu noir. Da je **Batman homage** Fincherjevima neo-noirjema **Sedem** (*Seven*, 1995) in **Zodiak** (*Zodiac*, 2007), je razvidno že iz samega lika Ugankarja kot *influencerske* kombinacije Johna Doeja in Zodiac Killerja: njegovih zakodiranih sporočil, s kramo natrpanega stanovanja in počekanih dnevnikov.

Združitev superjunaškega žanra s filmom noir potrjuje tudi *chiaroscurna* (dejanska in metaforična) grobost in umazanost mesta Gotham; *voice-over* naracija in poželjivost Seline Kyle (Zoë Kravitz) – na trenutke skoraj arhetipske *femme fatale*, ki Batmana izkoristi v svoj prid. Čeprav so vsi liki boleče dvodimenzionalni (izjema je le Colin Farrell, ki kot Pingvin v pogosto dolgočasno črnino **Batmana** vpelje pogrešano energijo), je slednja najbolj opazna pri Selini, kjer je Zoë Kravitz od prvega trenutka pozicionirana kot seksualni objekt, pa naj bo to skozi prvi odziv ostalih likov v obliki »komplimentov« in posesivnih dotikov, ali prizor, ko jo skozi Bruceove oči, daljnogled in okno tudi mi, gledalci, voajeristično opazujemo med preoblačenjem. Kljub temu je Selina ključna pri razrešitvi Ugankarjeve obsesije z Batmanom, izhajajoče iz občudovanja vigilantovega targetiranja pokvarjenih. Ugankar nato poskuša v izredno antiklimaktičnem tretjem dejanju v Gotham vpeljati kaos, dokončno odpraviti korupcijo bogatih in opolnomočiti tiste, ki jih je druž-

benenakost najbolj prizadela. Se sliši znano? Ugankar bi se verjetno fantastično razumel z Arthurjem Fleckom, alias **Jokerjem** (*Joker*, 2019, Todd Phillips).

Je morda **Batman** kot druga plat **Joker**-kovanca možen razlog za navdušenje kritikov? Gre za željo po filmih, ki niso »zgolj« superjunaški, temveč nekaj več? Pa naj bo to preplet bodisi z družbeno kritiko bodisi z drugim žanrom, v tem primeru filmom noir, ali s prikazom osrednjega lika kot manj arhetipskega, bolj realističnega in zato takega, s kakršnim se lahko lažje identificiramo? Le kdo nima nepredelanih travm iz otroštva?

Novi **Batman** in **Joker** očitno nakazujejo, da bomo v prihodnje gledali podobne poskuse prehajanja meja superjunaškega žanra, kot se je zgodilo s *post-horror* filmi, kjer se ob zgoraj omenjenih karakteristikah odklon od žanrsko-konvencionalnih grozljivk kaže predvsem v spremembi tona. Če podobno opažamo prerod superjunaškega žanra v *postjunaškega*, pa držimo pesti, da se bo v prihajajočih žanrskih podvigih za razliko od tokratnega – sicer z odličnim uvodnim prizorom in vizualno impresivnega – **Batmana** poskrbelo tudi za kaj več vsebine.

